

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: Jan Hůšová

Vysoká škola: Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích,

Aprobace: Př - Z ZŠ

Pedagogická fakulta

Katedra: biologie

Recenzent diplomové práce

Datum odevzdání posudku: 21.1.2010

Mgr. Rostislav Černý, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Návrh školních přírodovědných exkurzí v okolí Sedlčan (téma)

Předložená DP obsahuje návrh 4 přírodovědných exkurzí do okolí Sedlčan, kde autorka působí na místní ZŠ. Trasy exkurzí jsou voleny tak, aby navazovaly na obsah učiva přírodopisu a odpovídaly i úrovni mentálního vývoje žáků. Kladně lze hodnotit, že dvě navržené trasy a činnost na nich byly prakticky vyzkoušeny a také v závěru práce i zhodnoceny. Vlastní text je doplněn rozsáhlými přílohami, které se ve většině případů vztahují k návrhům a přispívají tak k dobré orientaci v textu. Kvalitní jsou vlastní autorčiny fotografie, které dokládají dobrou znalost terénu a aktivní práci se žáky. Diplomová práce jistě poslouží jak autorce, tak i případně dalším kolegům jako podklad pro realizaci přírodovědných exkurzí po Sedlčansku (a mohou to být i jiné trasy). I přes toto celkově kladné hodnocení má však práce řadu nedostatků jak formálního, tak hlavně věcného charakteru.

Práce je po grafické stránce na dobré úrovni, ale v textu se objevuje řada překlepů, které někdy mění smysl slov, někdy i gramatické chyby, např. děti dělali, okně = ohně, platina = pletiva, poylují = opylují, v poslech letech = v posledních letech, zepletými = zetlelymi, miskovitě = miříkovitě, tyfu = typu, vak = však, československo = Československo? 9. třídazře? atd. Upozorňuji, že česká jména přírodnin se uvádějí malými písmeny (pokud nejsou na začátku věty), latinská naopak velkým písmenem. Tato chyba se objevuje mnohokrát.

Nejvíce chyb se objevuje v úvodních kapitolách, které se týkají teoretického rozboru exkurzí a charakteristiky oblasti. Velmi diskutabilní je kapitola Metody výuky, která je v této podobě samoúčelná. Mnohem potřebnější by bylo zaměřit ji konkrétně na řešení problematiku, např. které metody lze úspěšně využít při exkurzích? Není nutné opisovat z literatury teoretický rozbor metod, jejichž podstatu každý učitel zná. Podobně v didaktických zásadách by bylo dobré se zmínit o současném stavu plánování výuky v podobě rámcových vzdělávacích programů a neopírat se o osnovy, které již dnes centrálně neplatí. V zásadách hygieny a bezpečnosti výuky mně chybí zmínka o sekretech některých obojživelníků (jedové žlázy ropuch, kuněk, mloka). V rozboru naučných stezek mi není jasné, jaký výchovně vzdělávací úkol zde má turista (s.22).

Nabídka her pro možné využití při exkurzích je velmi dobře vybraná, ale ani jedna z nich nemá uvedenou citaci z literatury (přepokládám, že jsou to práce hlavně od Zapletala, ale i jiných, jak to autorka uvádí v kap. Metodika). Čtenář neznalý problematiky si potom může myslet, že je autorka vymyslela sama.

Také k charakteristice přírodních poměrů oblasti lze mít řadu připomínek: Škoda, že jednotlivé subkapitoly (geologie, geomorfologické členění, hydrologie aj.) nemají odkaz na mapy v přílohách, když už nejsou uvedeny přímo v textu. Pokud nejsou mapy originálem autorky, je nutno je patřičně ocitovat (to chybí). Geologie trpí přílišnou odborností textu, což je pro potřeby učitele na ZŠ zbytečné. Mnohem přínosnější by bylo rámcové zhodnocení tektonického vývoje oblasti

a charakteristika hlavních hornin, které ji tvoří. Z geomorfologie oblasti je diskutabilní uváděná průměrná nadm. výška 350-400 m, jako překlep hodnotím výšku hladiny Slapské přehrady 2741 m. Chybí mi zde však charakteristika významných geomorfologických tvarů (nebo alespoň odkaz na přílohy), které jsou navštíveny v rámci exkurzí – Husova kazatelně, Vrškámen, meandrující Vltava. Hydrologická charakteristika je popsána dobře, ale bez mapy si čtenář těžko udělá představu o tvaru a hustotě vodní sítě v oblasti. Stylisticky neobratná je charakteristika potoku Brzina (první dvě věty). Také tvrzení, že Sedlčansko je podle Quitta ovlivňováno především podnebním kontinentálním, je velmi diskutabilní, i když leží v dešťovém stínu Brd. Flóra je zpracovaná pouze jako výběr myšlenek z několika pramenů, ale o jejím charakteru je informací velmi málo. Které dřeviny tvořily původní lesy, jaké jsou jejich charakteristické druhy, o reliktních borech na skalách u Vltavy není zmínka. Uvést vrbinu penízkovou jako rostlinu vyššího vzrůstu je chybné. Podobně nedostatečná je charakteristika fauny. Uvádět jeřába popelavého mezi ptáky Sedlčanska na základě jen Červené knihy nebude asi správné. Chybí mi celkový pohled na faunu v kontextu k ostatním oblastem ČR.

V Metodice práce není třeba uvádět seznamy pramenů – to by potom mělo charakter spíše rozboru použité literatury. Tvrzení, že návštěvy lokalit posloužily ke zmapování místní flóry, fauny a geologie je velmi odvážné. Snad se to dalo napsat spíše ve smyslu, že návštěvy posloužily k ověření teoretických znalostí o flóře, fauně a geologii a ujasnění si, jak jednotlivé trasy využít při exkurzích.

K obsahu návrhů jednotlivých exkurzí mám tyto připomínky:

1. Bezobratlí: Proč u koryšů rybníka není uvedena buchanka, když se s ní pracuje v pracovních listech? Křížáka obecného nelze považovat za pavouka typického pro domácnosti – zde spíše pokoutník. U stonožek a mnohonožek by bylo dobré zmínit se, čím se živí.

2. Les: U charakteristiky různých lesů by bylo dobré připomenout zbytky původních borových lesů (relikty) na skalnatých biotopech údolí Vltavy. Je iluzorní si myslet, že žáci ZŠ budou schopni určovat trávy podle klíče, když sama autorka ví podle své vlastní zkušenosti, že to dělá potíže i vysokoškolákům (s. 68). Asi chybné je uvedení ploníku obecného v lese nad Sedlčany – patrně se jedná o ploník ztenčený. U ochmetu a jmelí by bylo dobré v textu zmínit hlavní rozdíly (opadavost – vytrvalost listů, barva plodů žlutá-bílá). Stylisticky neobratná je formulace „zvěř, která je jedovatá“, podobně u vráňho oka mluvit o „černé kuličce“, když víme, že je to bobule. V popisu trasy se prakticky neobjevují vazby na ekologii, ačkoliv v pracovním listu jsou některé úkoly uvedeny (lesní patra, potravní řetězec). V autorské verzi pracovního listu jsou některé nepřesnosti: Borůvka, ačkoliv je keřík, patří do bylinného patra (můžeme sem zařadit i maliník). Uvádět puštíka bělavého jako zástupce naší lesní fauny je pro jeho vzácnost chybné – proč není uveden puštík obecný? U obrázku jehlic a šišek jsou špatně spojeny smrk a jedle..

3. Husova kazatelna: Zkratka ZCHÚ je obecné vyjádření pro kategorie CHÚ. Zde je to PP. Opět není citovaná literatura, ze které jsou převzaty informace o Husově kazatelně. Dost nevhodné je zařazení charakteristik Porešínské stráně a lokality Vrškámen do příloh – ubírá to na přehlednosti textu. Bylo by vhodné v textu vysvětlit vznik skalních mís a proč se jim říká obětní. V botanické části nevystačíme jen s konstatováním o výskytu různých druhů mochen, hluchavek a pryskyřníků, řadit jehlici trnitou do dřevin je chybné, z dřevin se na lokalitě vyskytuje i hojně bříza bílá a také borovice lesní. Překvapivý je výskyt pryskyřníku velkého na rybníčku u Porešínské stráně – našla jste ho? Také výskyt některých živočichů je překvapivý – např. skokan skřehotavý (jak jste ho určila?), moudivláček a bukač velký (viděla jste je, slyšela?). Nechápu příklad ekotonu: louka-plocha (s. 103). Termín symbióza je z hlediska obecné ekologie vysvětlen dobře, ale vzhledem k tomu, že na úrovni ZŠ se tím myslí mutualismus (ten se zde nepoužívá), tak bychom měli použít jinou definici. Potom i uvedený příklad není úplně mutualistický. U národních parků je třeba pro úplnost doplnit České Švýcarsko. Pokud do pracovního listu použijeme označení pro přírodní rezervaci (malý státní znak) a v textu charakterizujeme národní přírodní rezervaci (velký státní znak), je to chyba. Je třeba to patřičně odlišit. V příloze č. 19 by bylo potřebné doplnit text o selektivním působení pastvy dobytka, který jalovec nežere a tím umožňuje jeho rozrůstání.

4. Drbákov-Albertovy skály: U charakteristiky rezervace opět chybí průběžná citace pramenu, ze kterého bylo čerpáno. Je škoda, že autorka alespoň rámcově nepopsala zaměření jednotlivých informačních panelů NS, protože z pracovního listu to nelze dobře vydedukovat.

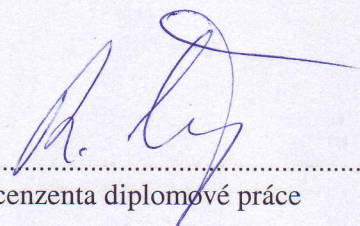
Seznam použité literatury je bohatý, ale u mnohých titulů chybí uvedení počtu stran.

Celkově lze diplomovou práci hodnotit jako přínosnou, hlavně pro její využití při výuce přírodopisu na ZŠ Sedlčanska. Její celkovou hodnotu však snižuje řada chyb jak formálního, tak

věcného charakteru, které bude nutno, pokud má být použita jako pramen informací pro ostatní učitele, opravit či doplnit. Vzhledem k této skutečnosti navrhuji klasifikovat dobře.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: dobře.

.....
Podpis recenzenta diplomové práce

V Č. Budějovicích dne 21.1.2010

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------